

Användarstyrt förvärv

Försök med PDA som förvärvsmetod

Magnus Velandar

Biblioteksrådet 2015-04-08

Förvärvsmodeller böcker

- **Just in case**

- Traditionell modell
- Samlingsfokus
- Köper utifrån framtida möjlig efterfrågan
- Böckerna finns direkt tillgängliga på hyllan vid efterfrågan
- Tänker långsiktigt

Nackdelar:

- Risk för många hyllvärmare
- Resurskrävande

- **Just in time**

- Användarfokus
- Biblioteken köper på efterfrågan
- Beståndet speglar bättre efterfrågan
- Resurseffektivare

Nackdelar:

- Fördröjning vid inköp. Låntagaren vill ofta ha boken direkt
- Minskad kännedom om beståndet
- Luckor på sikt. Efterfrågan kan uppstå när boken inte längre finns att köpa

Just in time slog igenom pga förändringar inom biblioteks- och universitetsvärlden, tex mindre resurser, större bokutgivning, professionalisering.

Bokförvärv MDH

- "Biblioteket ska främst köpa litteratur som efterfrågas av högskolans studenter, forskare, lärare och övriga anställda och har även ett övergripande litteraturbevakningsansvar inom högskolans forsknings- och undervisningsområden."

Ur Bibliotekets förvärvspolicy

- Köp på efterfrågan
 - Inköpsförslag (frikostiga bedömningar)
 - Inköp av fjärrlånebeställningar
 - Både elektroniska och tryckta böcker
 - Försök med PDA under 2015
- Litteraturbevakning (ämnesbevakning)
 - Enskilda titlar utifrån förlagsmaterial, recensioner m.m
- E-bokspaket
 - Omfattande samlingar

PDA – Patron-driven acquisition

Automatiserad användarstyrt förvärv

- Pengar fonderas hos en e-boksleverantör i förväg
- Biblioteket väljer ämneskollektioner eller hela leverantörens utbud
- E-boksleverantören levererar katalogposter som görs tillgängliga i bibliotekskatalog tillsammans med övriga böcker
- Först när användaren läser/laddar ner boken triggas ett köp

Användaren märker ingen skillnad

PDA på MDH

- 200 000 kr avsatta
- Ebrarys e-boksplattform
- Tillgängliga via Discovery
- Tidsplan: under april välja kollektioner och villkor
- April/maj full drift
- Mindre utvärdering nov/dec

PDA

Fördelar

- Användarna bestämmer över samlingen genom bevisad användning
- Utbudet ökar
- Bibliotekets manuella hantering av enstaka titlar minskar

Nackdelar

- Oförutsägbar användning och kostnadsutveckling
- Svårt välja rätt ämneskollektioner
- Risk för dubletter
 - Kan redan vara köpt från annan e-boksleverantör eller tryckt
- Svårt ställa in vilkor som passas vid alla bokköp
- Begränsat utbud- svensk litteratur saknas helt

Framtiden

- Användarstyrt manuellt förvärv baserat på inköpsförslag och fjärrlånebeställningar kommer att fortsatt vara viktig
- PDA ett komplement
 - Ökar utbud utan att kosta pengar
 - Minskar manuell hantering
- Inte helt användarstyrt
 - Biblioteket köper inte allt på efterfrågan.
 - PDA sker inom ramen av utvald samling
- Farhågor med användarstyrt förvärv:
 - Luckor i beståndet på sikt, framförallt svenska böcker
 - Biblioteket förlorar kunskaper om samlingarna
- Bevakning av utgivning för att komplettera. Framförallt med svensk litteratur
 - Djup eller bredd? Forskare eller studenter?
- E-bokspaketet kan bli viktigare. Kräver kunskaper om högskolans litteraturbehov